

Ý NGHĨA LỊCH SỬ CỦA PHONG TRÀO "KHỎE VÌ NƯỚC" DO CHỦ TỊCH HỒ CHÍ MINH ĐÍCH THÂN PHÁT ĐỘNG

Trương Quốc Uyên*

Phong trào "Khỏe vì nước" do Chủ tịch Hồ Chí Minh đích thân phát động vào tối ngày 16 tháng 5 năm 1946 tại Thủ đô Hà Nội. Ý nghĩa lịch sử của phong trào này từ những sự kiện hàm chứa giá trị đối với sự nghiệp phát triển thể dục, thể thao cách mạng vì dân vì nước.

Chủ tịch Hồ Chí Minh đích thân phát động phong trào "Khỏe vì nước" thể hiện sự quan tâm sâu sắc của Người về TDTT cách mạng vì dân vì nước: Vào một buổi sáng cuối tháng 3/1946, cơ quan TDTT Trung ương phối hợp với các ngành Thanh niên và Giáo dục tiến hành họp bàn về phương thức hoạt động phong trào quần chúng tập luyện TDTT. Cuộc họp đã quyết định phát động phong trào TDTT đặt tên là "Khỏe vì nước" và sáng tác bài ca "*Khỏe vì nước kiến thiết quốc gia*", tất cả đều phản ánh tinh thần nội dung bài báo "Sức khỏe và thể dục" của Chủ tịch Hồ Chí Minh đăng trên tờ báo Cứu quốc, số 199, ngày 27/3/1946, dưới phụ đề "*Hồ Chủ tịch kêu gọi đồng bào toàn quốc tập thể dục*". Bài báo này của Người hàm chứa những quan điểm sâu sắc, không chỉ có giá trị kêu gọi, động viên, khuyến khích toàn thể đồng bào ta tích cực tập thể dục, rèn luyện sức khỏe vì dân vì nước mà còn có giá trị định hướng sự khởi xướng các phong trào "*khỏe vì nước*", sự hình thành nền TDTT cách mạng Việt Nam, thực hiện các mục tiêu to lớn, cao quý "*Dân cường, quốc thịnh*". Các đại biểu của cuộc họp cũng đã cử ông Huy Khôi, thành viên của cơ quan TDTT Trung ương sáng tác bài ca "*Khỏe vì nước kiến thiết quốc gia*", nhạc của Hùng Lâm. Nội dung bài hát phản ánh về cơ bản nội dung bài báo "*Sức khỏe và thể dục*" của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Cuộc họp cũng đã quyết định tiến hành tổ chức "*Ngày Thanh niên vận động*" ở Thủ đô Hà Nội để phát động phong trào "*Khỏe vì nước*".

"*Ngày Thanh niên vận động*" được tổ chức vào hai ngày 25 và 26 tháng 5 năm 1946 tại Thủ đô Hà Nội. Đây là ngày hội TDTT cách mạng

vì dân vì nước đầu tiên ở nước ta. Ngày hội này được tổ chức trong bối cảnh đất nước vừa giành được nền độc lập dân tộc mới chỉ gần 10 tháng, còn biết bao khó khăn bởi thù trong, giặc ngoài, nền kinh tế nghèo nàn, lạc hậu, đời sống của dân chúng thiếu thốn nhiều về vật chất, sức khỏe đồng bào giảm sút trầm trọng... Nội dung hoạt động của "*Ngày Thanh niên vận động*" gồm có: Tuyên truyền bài báo "*Sức khỏe và thể dục*" của Chủ tịch Hồ Chí Minh; đồng diễn bài thể dục phổ thông do học sinh, sinh viên các trường học thực hiện; các đơn vị lực lượng vũ trang biểu diễn võ dân tộc; các đội, các vận động viên của các đơn vị thanh niên, tự vệ, quân đội ở Thủ đô Hà Nội thi Chạy nhanh, Chạy việt dã, Nhảy cao, Nhảy xa, thi đấu Bóng đá, Bóng rổ, Bóng chuyền, Quyền Anh...

Sau hai ngày biểu diễn và thi đấu TDTT rất sôi nổi, tối 26/5/1946 Lễ bế mạc "*Ngày Thanh niên vận động*" kết hợp với Lễ phát động phong trào "*Khỏe vì nước*" được tiến hành. Đến dự buổi lễ có lãnh đạo các ngành: Thể dục thể thao, Thanh niên, Giáo dục, đại diện các lực lượng vũ trang, Ban giám hiệu một số trường học với hơn 1000 đồng bào, thanh niên ở các khu phố Hà Nội, học sinh, sinh viên, chiến sĩ lực lượng vũ trang. Phần thứ nhất, Ban tổ chức "*Ngày Thanh niên vận động*" tổng kết, biểu dương, khen thưởng các đơn vị, các đội thể thao, vận động viên đã đạt được thành tích tốt trong hai ngày biểu diễn và thi đấu TDTT. Phần thứ hai, Ban tổ chức tiến hành lễ phát động phong trào "*Khỏe vì nước*". Ông trưởng ban tổ chức rất xúc động, rất phấn khởi, trân trọng giới thiệu Chủ tịch Hồ Chí Minh lên lễ đài phát động phong trào "*Khỏe vì nước*". Người nhanh nhẹn tiến lên lễ đài,

*Nhà nghiên cứu Trường Đại học TDTT Bắc Ninh

đứng trước máy phóng thanh động viên các đơn vị thanh niên, lực lượng vũ trang và các trường học hãy đi tiên phong trong các hoạt động “*Khỏe vì nước*”. Người châm lửa vào bó đuốc cháy sáng rực lên rồi nói tiếp: “*Bác mong ngọn lửa thiêng này tỏa sáng ở Thủ đô Hà Nội cổ vũ cho phong trào “Khỏe vì nước” ngày càng phát triển rộng rãi trong dân chúng. Thanh niên hãy hăng hái, đoàn kết, xung phong!*”. Chủ tịch Hồ Chí Minh dứt lời, rời khỏi lễ đài tức thì hàng chục ngọn đuốc của các đơn vị lên châm lửa ở “ngọn lửa thiêng” rồi nhanh chóng tỏa về các đường phố chính của Thủ đô Hà Nội, vừa đi vừa hô các khẩu hiệu: “*Hồ Chủ tịch muôn năm!*”, “*Khỏe để giữ vững non sông, khỏe để xây dựng nước nhà!*” và hát vang bài ca “*Khỏe vì nước kiến thiết quốc gia*”.

Sau ba ngày phát động phong trào “*Khỏe vì nước*”, Chủ tịch Hồ Chí Minh tiếp đoàn cán bộ Thanh niên và Thể dục thể thao của nhiều tỉnh, thành phố của nước ta. Chủ tịch Hồ Chí Minh đã căn dặn tất cả các cán bộ của đoàn hãy tích cực tham gia trong các phong trào cách mạng, tổ chức hoạt động TDTT, phát động phong trào “*Khỏe vì nước*” ở địa phương, góp phần tích cực vào công cuộc “*kháng chiến kiến quốc*” thắng lợi. Thực hiện lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh, đoàn cán bộ Thanh niên và TDTT đã về các tỉnh, thành phố tiến hành tổ chức hoạt động TDTT và phát động phong trào “*Khỏe vì nước*” ở địa phương. Các tỉnh ở Miền Bắc và Miền Trung đã phát động được phong trào “*Khỏe vì nước*” như: Hải Dương, Hưng Yên, Hà Đông, Nam Định, Ninh Bình, Nghệ An, Hà Tĩnh, Quảng Bình, Thuận Hóa... Riêng tỉnh Nghệ An còn tổ chức được đại hội khỏe của Vệ quốc đoàn chiến khu III vào ngày 28/7/1946. Nhạc sĩ kiêm họa sĩ Văn Cao là người vẽ huy hiệu cho Đại hội khỏe này.

Sau khi đi thăm nước Pháp theo lời mời của Chính phủ Pháp về nước, Chủ tịch Hồ Chí Minh đã viết bài báo “*Noi gương anh em tự vệ Hoàng Diệu*” (Hà Nội), đăng trên tờ báo Cứu quốc số 266, ngày 14/6/1946. Trong bài báo này Người khen ngợi đơn vị tự vệ Hoàng Diệu đã thực hiện tốt nhiều mặt, trong đó tinh thần tích cực tập luyện TDTT và động viên các đơn vị tự vệ khác học tập. Cán bộ, chiến sĩ của đơn vị tự vệ Hoàng

Diệu đã xung phong đi các tỉnh phát triển phong trào “*Khỏe vì nước*”. Chủ tịch Hồ Chí Minh có những buổi sáng sớm giữa năm 1946 đến các khu phố ở Thủ đô Hà Nội động viên dân chúng tập thể dục trong phong trào “*Khỏe vì nước*”. Đầu năm học 1946 – 1947, Người đến thăm trường Phổ thông Trung học Nguyễn Trãi ở Hà Nội dạy bảo các cháu học sinh hãy học tập tốt cả văn hóa và thể dục. Vào ngày 10/11/1946, lúc 15 giờ 15 phút, Chủ tịch Hồ Chí Minh đến dự lễ bế giảng một lớp học đào tạo cấp tốc cán bộ TDTT do Trường Cán bộ TDTT tổ chức ở Hà Nội. Đứng trước máy phóng thanh Người khen ngợi: “*Các cháu đã tập luyện công phu, sức đã khỏe. Hiện tại ở nông thôn và thành thị còn nhiều đồng bào yếu ớt, mang danh cán bộ, các cháu có bốn phận tuyên truyền, vận động, tổ chức cho toàn thể đồng bào tập luyện thể dục, phát triển phong trào khỏe vì nước*”.

Phong trào “*Khỏe vì nước*” được Chủ tịch Hồ Chí Minh đích thân phát động với những lời căn dặn, động viên của Người đối với cán bộ thanh niên, cán bộ TDTT, cán bộ và chiến sĩ của đơn vị tự vệ Hoàng Diệu, đã lan tỏa từ thủ đô Hà Nội tới nhiều tỉnh, thành phố của nước ta. Nội dung hoạt động của phong trào “*Khỏe vì nước*” khá phong phú trong dân chúng như: Phổ thông thể dục, tập luyện vui chơi, thi đấu các môn thể thao dân tộc và thể thao hiện đại. Trong năm 1946 phong trào “*Khỏe vì nước*” đã góp phần tích cực khôi phục, gìn giữ và bước đầu tăng cường sức khỏe cho nhân dân ta tiến hành sự nghiệp “*Giữ gìn dân chủ, xây dựng nước nhà, gây đời sống mới*” ngày càng tiến triển.

Phong trào “Khỏe vì nước” góp phần tích cực vào cuộc kháng chiến thắng lợi của dân tộc chống thực dân Pháp xâm lược: Ngày 19/12/1946, thực dân Pháp trở lại xâm lược nước ta, cuộc kháng chiến toàn quốc bùng nổ. Cách mạng Việt Nam chuyển sang thời kỳ cả nước tiến hành cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp. Phong trào “*Khỏe vì nước*” chuyển hướng tập trung phát triển ở các vùng tự do - hậu phương của cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và trên chiến khu Việt Bắc. Chủ tịch Hồ Chí Minh khởi xướng phong trào thi đua yêu nước đối với tất cả các lĩnh vực, các mặt hoạt động, trong đó có phong trào “*Khỏe vì nước*”:

“Tự tôi ngày nào tôi cũng tập” đã trở thành câu nói bất hủ của chủ tịch Hồ Chí Minh về tập luyện TDTT

“Người người thi đua, ngành ngành thi đua, ta nhất định thắng, địch nhất định thua!”

Phong trào “*Khỏe vì nước*” ở các vùng tự do - hậu phương lớn của cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp được quan tâm phát triển trong các đối tượng như dân quân du kích và thanh niên, thiếu niên trong các trường học với đông đảo cán bộ, người lao động. Dân quân, du kích luyện tập nhiều về thể dục quân sự, võ thuật. Đối tượng này thường xuyên sẵn sàng chiến đấu chống quân địch, bảo vệ dân chúng ở các vùng tự do lao động sản xuất tạo ra của cải vật chất thực hiện công cuộc “*Kháng chiến kiến quốc*”. Thanh niên tập thể dục phổ thông, điền kinh, bơi lội vui chơi và thi đấu bóng đá, bóng chuyền, bóng rổ. Họ là nguồn nhân lực lớn, quan trọng gia nhập lực lượng vũ trang và tham gia dân công tiếp tế lương thực, thực phẩm cho quân đội ở tiền tuyến. Thiếu niên và thanh niên trong trường học tập luyện thể dục phổ thông, điền kinh, bơi lội, vui chơi bóng đá, đá cầu nhằm tăng cường sức khỏe, thể lực để học tập tiến bộ, tương lai là lực lượng to lớn trong nhiều lĩnh vực quan trọng, góp phần đặc lực vào cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp thắng lợi, với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam.

Phong trào “*Khỏe vì nước*” trên chiến khu Việt Bắc nơi Trung ương Đảng, Chính phủ và Bác Hồ sống và làm việc, lãnh đạo cuộc kháng chiến của dân tộc ta chống thực dân Pháp xâm lược. Nơi đây cũng có nhiều đơn vị lực lượng vũ trang đóng quân, bảo vệ an toàn khu (ATK),

Chủ tịch Hồ Chí Minh cùng với đông đảo lãnh đạo và cán bộ của Đảng, Chính phủ thường xuyên tập luyện TDTT trong phong trào “*Khỏe vì nước*” với các môn thể dục, võ thuật, bóng chuyền, đi bộ với leo núi và bơi qua sông qua suối trên đường công tác. Ở chiến khu Việt Bắc, đông đảo cán bộ và chiến sĩ các lực lượng vũ trang thường xuyên rèn luyện sức khỏe, thể lực bằng các môn thể dục, điền kinh, bơi và võ thuật. Phong trào “*Khỏe vì nước*” trên chiến khu Việt Bắc diễn ra thường xuyên, có tác dụng tích cực giữ gìn sức khỏe, tăng cường thể lực cho lãnh đạo và cán bộ của Đảng, Chính phủ với cán

bộ và chiến sĩ các lực lượng vũ trang, đang ngày đêm thực thi các công việc của cuộc “*kháng chiến, kiến quốc*” đi tới thắng lợi. Các khẩu hiệu trong thời kỳ dân tộc ta tiến hành cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược luôn cổ vũ phong trào “*Khỏe vì nước*” như : “*Người người thi đua, ngành ngành thi đua, ta nhất định thắng, địch nhất định thua*”, “*Hậu phương thi đua với tiền phương*”, “*Luyện vai trăm cân, luyện chân ngàn dặm*”, “*Thi đua giáo dục đức dục, trí dục, thể dục*”.

Phong trào “*Khỏe vì nước*” ở các vùng tự do - hậu phương lớn của cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp xâm lược và trên chiến khu Việt Bắc diễn ra thường xuyên với nội dung phong phú phù hợp điều kiện, hoàn cảnh cụ thể của đất nước ta từ cuối năm 1946 đến giữa năm 1954, đã góp phần tích cực, quan trọng vào công cuộc “*Kháng chiến, kiến quốc*” như Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ rõ: “*Kháng chiến càng nhiều thắng lợi, kiến quốc càng mau thành công*”. Đến giữa năm 1954 cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp của dân tộc ta đi tới thắng lợi vẻ vang. Chủ tịch Hồ Chí Minh là người tiêu biểu của phong trào “*Khỏe vì nước*”, Người đích thân phát động phong trào này và rèn luyện thân thể rất tích cực. Những sự kiện rất có giá trị của TDTT cách mạng vì dân vì nước như đã đề cập, thể hiện ý nghĩa lịch sử rất sâu sắc của phong trào “*Khỏe vì nước*”.